

BLU360 1 Bacheloroppgave

Kandidat 26

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
i Informasjon	Dokument	Automatisk poengsum	Lever
1 Opplasting av bacheloroppgave	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever
2 Opplasting av samtykkeskjema	Filopplasting	Manuell poengsum	Lever

BLU360 1 Bacheloroppgave

Emnekode	BLU360	PDF opprettet	24.08.2016 10:14
Vurderingsform	BLU360	Opprettet av	Hilde Lyster
Starttidspunkt:	12.05.2016 08:45	Antall sider	36
Sluttidspunkt:	02.06.2016 13:45	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201606230000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Seksjon 1

Informasjon

Eksamensinformasjon:

[Eksamensinformasjon for innlevering](#)

Forside:

[Framsidedmal Bachelor-mal med Nord logo](#)

Samtykkeskjema:

[Samtykke til Nord universitets' bruk av prosjekt, kandidat bachelor og masteroppgaver](#)

Opplasting av bacheloroppgave

Opplasting bacheloroppgave

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5247175_cand-3264420_5224938
Filtype	pdf
Filstørrelse	436.759 KB
Opplastingstid	01.06.2016 19:02:48

Neste side
Besvarelse
vedlagt

BACHELOROPPGAVE

Emnekode: BLU360

Navn: Monica Hansen

Holdninger til barn med utagerende atferd.

Hvorfor skal pedagogisk leder i barnehagen arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, og hvordan arbeider to pedagogiske ledere med dette?

Attitudes towards children with externalizing behaviour.

Why should the educational leader in kindergarten work with the staff's attitudes towards children with externalizing behavior, and how does two educational leaders work on this issue?

Dato:01.06.2016

Totalt antall sider:29

Forord

For snart tre år siden startet jeg på barnehagelærerutdanningen. I løpet av disse årene har min interesse for barn med utagerende atferd blitt vekket. Jeg må innrømme at før jeg begynte hadde også et ganske enkelt, og «svart/hvitt» syn på disse «uskikkelige» barna! Samtidig som jeg startet på studiet, startet også familiens yngstemann på skolen. Snakk om å møte seg selv i døra! Jeg fikk nå se med egne øyne at det ikke er «slemme» barn som viser utagerende atferd. Denne opplevelsen sammen med den innsikten jeg har fått, og de refleksjonene jeg har gjort meg på barnehagelærerstudiet, har gitt meg nye «briller» å se på barn med utagerende atferd på. Dette har lært meg at man i stedet for å se et barn som *er* vanskelig, kan man se et barn som *har* det vanskelig. Også de barna som viser utagerende atferd er fantastiske barn, med mange positive egenskaper, og mye å bidra med. Jeg har lært å se barnet bak atferden, og å tenke på hva er det i dette barnets liv som gjør at det har det vanskelig.

Jeg vil først rette en takk til informantene mine, for at de velvillig stilte opp. Jeg vil også takke min veileder Elin, for veiledning, gode råd og konstruktiv kritikk. Videre går en stor takk til Sara og Kaja for hjelp, oppmuntring, motivasjon og «krisepsykologi». Sist men ikke minst vil jeg takke min nærmeste familie! Sofie og Aleksander som har måtte dele mammaen sin med bachelorstudiet i tre år, og mine foreldre som har stilt opp for å få det praktiske til å gå opp i hverdagen!

Tusen takk alle sammen!

Mai 2016

Monica Hansen

Sammendrag

Formålet med denne oppgaven har for det første vært å undersøke hvorfor pedagogisk leder i barnehagen, skal arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd. For det andre har jeg ønsket å undersøke hvordan to pedagogiske ledere arbeider med dette. I prosessen med å belyse temaet, har jeg studert litteratur. I tillegg har jeg benyttet en kvalitativ metode, og vært ute i en barnehage og intervjuet to pedagogiske ledere. Jeg har videre analysert funnene, og drøftet disse i lys av teori.

Resultatene viser at det er av stor betydning å arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, og at dette er noe informantene i stor grad anerkjenner. Funnene viser også at dette er noe om arbeides en del med, men at arbeidet kan gjøres mere systematisk og kontinuerlig.

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Bakgrunn for valg av oppgave	4
1.2 Samfunnsperspektiv	4
1.2 Hva er en god barnehage?	5
1.3 Problemstilling	5
1.4 Avgrensning	6
1.5 Oppbygging av oppgaven.....	7
2. Teori	7
2.1 Personlig kompetanse.....	7
2.2 Hva er utagerende atferd?.....	8
2.3 Holdninger.....	10
2.4 Handlingstvang.....	10
2.5 Praksis farges av våre holdninger.....	11
2.6 Å arbeide med holdninger	12
3. Metode.....	14
3.1 Kvalitativ metode	15
3.2 Intervju	15
3.3 Analyse av data	16
3.4 Utvalg	16
3.5 Etisk ansvar	17
3.6 Metodekritikk	17
4. Resultater og drøfting.....	18
4.1 Hva legger informantene i utagerende atferd?	18
4.2 Informantenes forståelse av årsakene til utagerende atferd.....	19
4.3 Betydningen av personalets holdninger og væremåte	20
4.4 Hvordan arbeider informantene med personalets holdninger?	21
4.4.1 Overordnet arbeid.....	21
4.4.2 Betydningen av holdningsarbeid	22
4.4.3 Systematisk arbeid.....	23
5. Konklusjon	24
5.1 Oppsummering og konklusjon	24
5.2 Personlige refleksjoner	25
5.2 Spørsmål til videre forskning	25
6. Litteratur	26
7. Vedlegg	28
7.1 Intervjuguide	28

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av oppgave

Det finnes mange måter de voksne i barnehagen tilnærmer seg barn med utagerende adferd på. Noen baseres utelukkende på egne meninger og erfaringer, noen benytter teori og evidensbaserte program og metoder, mens andre igjen kombinerer disse. Uansett hvilken måte man møter disse barna med utagerende atferd på, vil jeg påstå at det er de voksnes holdninger som ligger til grunn for deres handlinger. I løpet av tre år med praksisperioder, har jeg hørt mange beskrivelser av barn. Blant annet har jeg hørt barn blitt beskrevet som «vanskelig», som «oppmerksomhetssyk» og som «trassig». Jeg har da tenkt mye over hvordan det er for barn å bli møtt av en voksen, som synes å se det som en «umulig unge» og som fokuserer så mye på hva det ikke får til. Klarer den voksne da å gi barnet den positive oppmerksomheten det trenger og fortjener?

Askland og Sataøen beskriver et tankevekkende eksperiment gjennomført av Brunk og Henggeler. Eksperimentet var utført på skolebarn, men man kan anta at det har en overføringsverdi til barnehagen.

De instruerte to ti år gamle gutter til å oppføre seg enten som medgjørlige eller som provoserende. De to atferdsformene utløste ulike reaksjoner hos de voksne som var sammen med guttene. I løpet av få minutter skapte de seg et «rykte» som fikk de voksne til å reagere ulikt også på såkalt «nøytral» atferd: Også når de provoserende guttene oppførte seg «pent», fikk de negative reaksjoner, mens de føyelige guttene fikk positive tilbakemeldinger selv om de viste dårlig oppførsel.

(Rutter og Rutter, i Askland og Sataøen, 2013, s.224).

1.2 Samfunnsperspektiv

«I en kombinasjon av arbeidslivspolitik, likestillingspolitikk, sosialpolitikk, integreringspolitikk, familiepolitikk og utdanningspolitikk har den offentlige barneomsorgen eksplodert de siste ti år.» (Thoresen 2015, s. 141). I dagens samfunn er barnehagen en arena hvor vi møter nesten alle barna før de starter på skolen. Andelen barn i barnehage for barn i alderen 1-5 år var i 2015 på 90.4%. For barn i alderen 3-5 var andelen hele 96.6% (Statistisk sentralbyrå, 2015). Dette har ført til at selv om det generelle ansvaret og omsorgsforpliktelsen først og fremst ligger hos familien, er omsorgsoppgaven nå delt, og blitt en sentral oppgave også for barnehagen. Dette betyr at alle ansatte i barnehagen møter en fordring om, og ansvar for, å ta vare på barnet i barnehagen slik at barnets livsmuligheter fremmes. (Thoresen, 2015, s. 133-134). I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver påpekes det blant annet:

En av barnehagens viktigste oppgaver er å gi barna omsorg og nærhet og legge forholdene til rette for allsidig utvikling. Både kroppslig og språklig gir barn uttrykk for hvordan de har det. Hvordan barn opplever møte med andre, vil påvirke barnas oppfatning av seg selv. Det er derfor viktig å understreke at barn må møtes med tillit og respekt.

(Kunnskapsdepartementet, 2011, kap. 1.7)

Rammeplanen sier også «Hvordan personalet møter barns uttrykk gjennom kropp, språk, følelser og sosiale relasjoner har betydning for deres læring» (Kunnskapsdepartementet, 2011, kap. 2.3). Kravene til kvalitet i barnehagen har økt, både fra det offentlige og fra foreldrene de siste årene, og jeg finner det også relevant å si litt om dette innledningsvis i oppgaven.

1.2 Hva er en god barnehage?

Kvalitet i barnehagen er et tema som har vært mye omhandlet de siste årene. Kravene til kvalitet i barnehagen har, som jeg har påpekt, økt både fra det offentlige og fra foreldrene. I denne sammenhengen, vil jeg fokusere på personalets betydning for kvaliteten i barnehagen. «Kvalitet i barnehagene er først og fremst avhengig av de menneskelige ressursene, det vil si barna, foreldrene og barnehagens personale.» (St.meld. nr. 41 (2008-2009), kap. 3). Videre vises det i *Stortingsmelding nr. 19* (2015-2016, kap. 5) til at den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal trives og utvikle seg i barnehagen, nettopp er personalet og deres kompetanse. Det presiseres også at et mål for regjeringen er å sikre alle barn en god barndom og like muligheter gjennom et godt barnehagetilbud. En forutsetning for å nå dette målet er et kompetent personale med oppdatert kunnskap om barn og barndom i et samfunn og i en barnehagesektor i stadig endring. I Kvello (2013, s. 123) påpeker Solheim at selv om det er mange faktorer i barnehagen som påvirker utviklingen hos barn, er det kvaliteten på relasjonene det som er av størst betydning.

1.3 Problemstilling

Jeg har gått mange runder med meg selv, med støtte av lærere og medstudenter, for å finne «den rette» problemstillingen. Utfordringen lå i å finne en problemstilling hvor jeg kunne undersøke viktigheten av barnehageansattes holdninger, og samtidig holde meg innenfor rammene av en bacheloroppgave. Jeg valgte til slutt å forsøke å svare på følgende spørsmål:

Hvorfor skal pedagogisk leder i barnehagen arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, og hvordan arbeider to pedagogiske ledere med dette?

I oppgaven har jeg valgt å ha fokus på den pedagogiske lederen sitt ansvar. En årsak til det er at pedagogisk leder har et overordnet ansvar i forhold til personalet. Dette ansvaret presiseres også flere steder i *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Blant annet står det:

Barnehagen skal ha en pedagogisk ledelse. Styrer og pedagogisk leder har et særlig ansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og utvikling av barnehagens oppgaver og innhold. De er også ansvarlige for å veilede det øvrige personalet slik at alle får en felles forståelse av barnehagens ansvar og oppgaver.

(Kunnskapsdepartementet, 2011, kap. 1.7)

Videre presiseres det også i *Stortingsmelding nr. 19 (2015-2016, kap. 5.1.2)*, at «Barn lærer og utvikler seg i samspill med andre barn og voksne, og pedagogisk leder må legge til rette for utvikling av gode relasjoner mellom barna i gruppen og mellom barn og voksne» En annen begrunnelse for å ha fokus på pedagogisk leder, er at jeg som snart ferdig utdannet barnehagelærer, selv kan bli pedagogisk leder en dag. Jeg ser det derfor som viktig å lære mere om den pedagogiske lederens rolle, for selv å bli en bedre utøver av profesjonen.

Når det gjelder det øvrige personalet i barnehagen, vil jeg også ta med at dette er en heterogen gruppe, som samles i begrepet *personalet*.

Øvrige ansatte som jobber med hele barnegruppen, betegnes i hovedsak som assistenter, men denne gruppen omfatter ansatte med svært ulik kompetanse, blant annet ansatte med barnehagelærerutdanning, fagarbeidere med fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget og ansatte med utdanning kun på grunnskolenivå.

(St.meld. nr. 19 (2015-2016) kap. 5.1.2)

1.4 Avgrensning

Jeg har funnet mye interessant innen dette temaet. Oppgavens omfang gir imidlertid klare begrensninger, og her vil jeg trekke fram noe av det jeg har måttet utelate. Jeg kunne blant annet tenkt meg å skrive mere utførlig om hva som kan føre til at barn viser utagerende atferd, og om ulike psykologiske teoritilnærminger til forståelse av sosiale og emosjonelle vansker. Jeg har i tillegg kunnet ønske å skrive om syn på barnet, barnet som subjekt, anerkjennende kommunikasjon og speilingsteori. Det samme gjelder hva de ansattes holdninger til barn med utagerende atferd har å si, for hvordan personalet møter deres foreldre. Et forhold som også er svært relevant, er *hvordan* pedagogisk leder skal jobbe med personalets holdninger til barn med utagerende atferd.

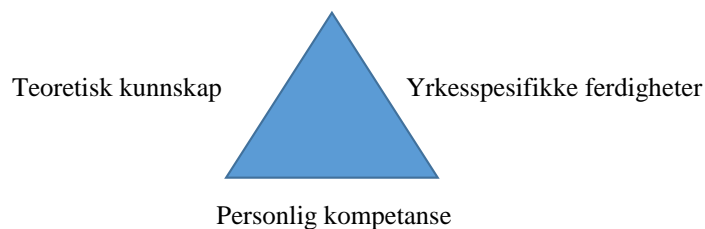
1.5 Oppbygging av oppgaven

For å gjøre oppgaven så oversiktlig som mulig, har jeg valgt å dele inn i kapitler og underkapitler. I kapittel 1 har jeg skrevet en innledning, hvor jeg tar for meg hvorfor jeg har valgt å skrive om dette temaet, og hva som ble min problemstilling. I tillegg har jeg tatt med noe om avgrensning av oppgaven. I kapittel 2 har jeg gjort rede for den teorien jeg har funnet mest relevant for denne oppgaven. Her gjør jeg blant annet også rede for hva som ligger i begrepene personlig kompetanse, utagerende atferd og holdninger. Kapittel 3 omhandler metoden jeg har benyttet, hvordan intervjuene er oppbygd og gjennomført, og om analyse av data. I tillegg trekker jeg fram noen etiske betraktninger, samt metodekritikk. I kapittel 4 kommer resultatene og mine funn. Jeg har også valgt å legge drøftingen under samme kapittel, for slik å få best mulig sammenheng mellom resultat og drøfting. Til slutt, i kapittel 5 kommer en oppsummering og konklusjon, opp mot problemstillingen jeg har jobbet med.

2. Teori

2.1 Personlig kompetanse

Når det gjelder personalets kompetanse, beskriver Skau (2011, s. 57) profesjonell kompetanse som bestående av nødvendige og hensiktsmessige kvalifikasjoner i utøvelsen av et yrke. Skau (2011, s.58) deler videre profesjonell kompetanse inn i tre aspekter, og tydeliggjør dette i en modell for *samlet profesjonell kompetanse*:

Videre presiserer hun at de tre sidene henger nøye sammen, de både påvirker og er avhengige av hverandre. Alle sidene kommer til uttrykk samtidig i våre handlinger, men med ulik tyngde. Hun beskriver personlig kompetanse som «en unik kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper, holdninger og ferdigheter.» (Skau, 2011, s. 61). Den personlige kompetansen handler altså om hvem vi er som personer overfor oss selv og andre. Den handler også om hvem vi lar andre få være i møte med oss, og hva vi har å gi på et mellommenneskelig plan (Skau, 2011, s.60). Skau går så langt som å hevde at «I yrker der samspill mellom mennesker er viktig, er vår personlige kompetanse ofte avgjørende for hvor

langt vi vil kunne nå med vår teoretiske kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter.» (Skau, 2011, s. 61). Man må kunne anse det som hevet over enhver tvil at barnehagen er et slikt yrke.

2.2 Hva er utagerende atferd?

Når man snakker om barn som av en eller annen grunn får utfordringer med seg selv og/eller sin væremåte, noe som ofte også fører til anstrengte eller vanskelige forhold til menneskene rundt dem, benyttes det en rekke ulike betegnelser (Haugen, 2008, s.20). Et ofte benyttet uttrykk er atferdsvansker. Dette uttrykket rommer imidlertid et vidt spekter av atferd. Haugen (2008, s. 21) nevner i denne forbindelse uttrykk som sosiale og emosjonelle vansker, antisosial atferd, utagerende eller eksternaliserte vansker, emosjonelle eller internaliserte vansker, samspillvansker, tilpasningsvansker og lignende. I tillegg finnes det flere ulike betegnelser om vi begynner å snakke om diagnoser. En måte å dele inn atferdsvansker på er å skille mellom utagerende og innagerende atferd.

Barsøe (2010, del 1) skiller mellom det hun beskriver som *de ville og de stille barna*. Dette tolker jeg som barn med utagerende og innagerende atferd. Jeg vil kort ta for meg noen av de kjennetegnene hun trekker fram. Hun presiserer at det å være stille og innadvendt også er en atferdsvanske, som kan gjøre det utfordrende å leve et godt sosialt liv. Videre legger Barsøe vekt på at kjennetegnene hun nevner ved de ville barna, ikke er en uttømmende liste, og at ikke alle kjennetegn passer på samme barn. Noe av det hun fremhever, er at blant barnehagebarn er det flest gutter som er urolige og aggressive. Det er langt flere gutter enn jenter som viser alvorlige utagerende atferdsproblemer, men når det gjelder moderate atferdsproblemer er det færre sikre tall på dette. Videre hevdes det at «Ett trekk som er gjennomgående ved mange av barna med lite hensiktsmessig atferd, er at de oppfatter en del situasjoner som mer truende og andre mennesker mer fiendtlig enn de fleste andre barn gjør.» (Overland i Barsøe, 2010, s. 23). Barsøe trekker også frem at de ville barna ofte har dårlig impuls kontroll. Barn i barnehagen jobber generelt mye for å styre impulsene sine, men det går ikke automatisk hos alle barn. Dette kan være en formidabel oppgave for barn som har et heftig temperament og sterke lyster. Et annet kjennetegn hun beskriver er at disse barna ofte har vanskelig for å vise og å uttrykke empati (Barsøe, 2010, del 1).

Vedeler (2007, s.107) på sin side påpeker at karakteristiske trekk ved barn som viser utagerende atferd, ofte er: «at de har problemer med å innrette seg etter normer og regler. Det er vanskelig for dem å akseptere ytre styring, og de har også vondt for å akseptere voksen autoritet.» I tillegg har noen av disse barna også konsentrasjonsvansker, og de lar seg ledd avlede. Ofte beskyldes barna også for å ødelegge og forstyrre for de andre, under felles

aktiviteter og lek (Vedeler, 2007, s. 107). Videre beskriver Haugen (2008, s. 29) utagerende atferd som lite konstruktive reaksjoner på konflikter og motgang. Dette kan være reaksjoner som aggresjon, markert trass, kraftig regelbrudd og lignende.

Som jeg har påpekt, vil jeg ikke fokusere mye på årsaker til utagerende atferd i denne oppgaven. Jeg finner det likevel relevant å trekke fram det Drugli (2013) har funnet i sin forskning, hvor hun har undersøkt hva *pedagoger ser på* som årsaken til barns atferdsvansker. Skole- og barnehagepedagogene hun spurte ga tre typer svar på dette. En årsak de pekte på, var at vanskene skyldes forhold ved barnet selv, som for eksempel ADHD, liten hjerneskade eller et nevrologisk problem. En annen årsak de la vekt på var forhold ved foreldrene, eller familieforholdene. Eksempler på dette var negativt samspill, konflikter etter skilsmisse, psykiske vansker, dårlig omsorg og lignende. Et tredje type svar disse pedagogene ga, var at vanskene skyldes både forhold ved barnet selv og forhold i familien, og at disse påvirker hverandre. Drugli (2013) påpeker videre at man av disse svarene ser at pedagogene ikke lenger legger all «skyld» på barnet. Imidlertid finner hun det overraskende at barnehage- og skolerelaterte faktorer overhode ikke nevnes som faktorer som bidrar til barns atferdsvansker. Samtidig påpeker hun at det synes som om pedagogene i stor grad opplever at barna kommer til barnehagen med atferdsvansker i bagasjen. Rollen barnehagen får, blir da å takle disse vanskene så godt de kan. (Drugli, 2013, s.147). Om dette hevder hun at slike synspunkter kan forhindre at barnehagen vurderer sin egen rolle, i tilpasningen mellom barn og barnehage, på en kritisk måte. Samerof viser i Drugli (2013, s. 148) til at: «Vi vet fra nyere kunnskap om utvikling av barns atferdsvansker at det å begynne i barnehage og siden på skole representerer såkalte økologiske overganger som kan skape vansker, ytterligere forsterke vansker barnet har, eller dempe dem.» Ved at pedagogene har fokus på sin egen arena, hevder Drugli (2013, s. 148) videre at de vil kunne bidra til selv å redusere barnets atferdsvansker. Dette vil kunne skape en proaktiv, i motsetning til reaktiv, holdning overfor barnets atferdsvansker.

Når vi snakker om vanskelig atferd blant barn, er det imidlertid viktig å huske at det er normalt for alle barn å utvise vanskelig atferd og sinne av og til. Potegal, Kosorock og Davidson påpeker i Drugli (2013 s. 46) at for eksempel 75% av alle toåringer jevnlig vil vise sterkt sinne og ha raserianfall. McCurdy presiserer videre i Drugli (2013 s. 47): «Det er vanlig at barn blir sinte når de er trøtte, frustrerte, syke, ikke håndterer situasjonen de er oppe i, vil ha foreldrenes oppmerksomhet, forsøker å oppnå noe de ønsker, ikke får det som de vil, eller ønsker å unngå krav og forventninger fra omgivelsene.» Men «For de fleste barn reduseres irritabilitet, trass og sinne fra to- til femårsalderen i vesentlig grad (Tremblay mfl., i Drugli

2013, s. 48). Drugli (2013, s. 48) legger vekt på at det er viktig å være oppmerksom på barn som fortsetter å utvise trassatferd også utover denne perioden. Samtidig fremhever hun at: «barn som har slik atferd utover det normale når det gjelder både intensitet og varighet, vil ofte bli vurdert til å ha atferdsvansker.» (Drugli, 2013, s. 48).

2.3 Holdninger

I denne delen vil jeg gjøre rede for hva som ligger i begrepet holdninger. Samtidig er det også naturlig å nevne verdier, da holdninger og verdier er tett sammenvevd.

Det er ikke alltid vi selv er klar over hva som ligger til grunn for hvorfor vi gjør som vi gjør. Men to faktorer som spiller inn på vår atferd er holdninger og verdier. Bø og Helle (2013, s. 114) beskriver holdninger på denne måten: «Et relativt varig mønster av oppfatninger – om personer, folkegrupper, nasjoner, saker, ting, natur, kultur, og kulturelle ytringer - som disponerer den enkelte til å handle på bestemte måter» I *Store Norske Leksikon* kan vi lese:

... holdninger kommer til uttrykk gjennom oppfatninger og meningsytringer, som følelsesmessige reaksjoner, og i handlinger. De kan være basert på kunnskap eller være ervervet gjennom erfaringer, men er **ofte overtatt relativt ureflektert** fra foreldre, venner og andre grupper man har valgt å identifisere seg med (min utheving).

(Teigen, 2012)

Madland (2013, s. 41) beskriver det slik, at verdier handler om «hva som oppleves *verdifullt*, om rett og galt, hva vi setter pris på og hva vi misliker.» Videre peker Børsum i Madland (2013, s. 34) på at bak holdningene våre ligger det verdier. Disse er både personlige og kollektive. Verdiene våre bidrar til å motivere oss, de styrer hva vi mener er rett og galt, bestemmer hva vi bruker tid til og hvordan vi opplever det vi erfarer.» I tillegg nevner Tholin (2015, s. 58) også normer i samme åndedrag som verdier: «Normer er forankret i verdier og kan defineres som en regel, rettesnor eller retningslinje.

Jeg tror på åpenhet. Først når personalets holdninger bli *synlige*, kan vi gjennom dialog arbeide oss frem til en praksis basert på verdier og holdninger som *alle* har et eierforhold til. Denne typen refleksjon bør foregå kontinuerlig i barnehagens personalgrupper, *nettopp* fordi vi er forskjellige, samtidig som vi skal nå noen felles mål.

(Madland, 2013, s. 40)

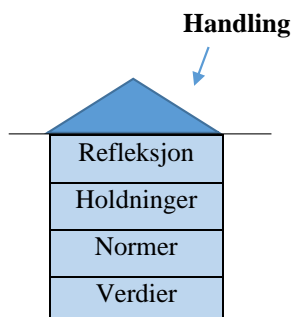
2.4 Handlingstvang

Når vi skal utføre en handling, tenker vi ofte igjennom på forhånd hva vi skal gjøre. Vi foretar bevisste valg. Andre ganger er handlingene våre imidlertid ubevisste, og kan oppleves som automatiske. Det skjer ofte i barnehagen *og* ellers i livet at vi finner oss selv i situasjoner som

fordrer øyeblikkelig handling, mens vi har liten eller ingen tid til å tenke (Madland, 2013, s. 18). Tholin (2015, s. 12) beskriver også arbeidet i barnehagen slik at man sjelden i konkrete situasjoner, kan ta seg tid til å reflektere over ulike handlingsalternativer. Heidegger kaller slike situasjoner *handlingstvang* (Tjønneland i Madland, 2015, s 18). Det er i disse situasjonene, hvor vi handler på «autopilot» at våre egentlige verdier og holdninger kommer til syne. Madland (2013, s. 21) hevder at det er når vi reagerer spontant, at vi reagerer i pakt med de erfaringer, verdier og holdninger vi faktisk har. Disse erfaringene, verdiene og holdningene ligger på et ubevisst plan. I motsetning til dette, fastslår Madland at i de situasjonene hvor vi har tid til å reflektere i forkant av handlingene våre, vil vi ta flere faktorer med i betraktning. Det er da vi «kan ta hensyn til hva som er «politisk» eller faglig «korrekt», vi kan tenke på hvordan vi ser ut i andres øyne, vi kan ønske å imponere, sjokkere eller være annerledes.» (Madland, 2013, s. 21).

2.5 Praksis farges av våre holdninger

Tholin (2015, s. 60) beskriver en modell av Arneberg og Overland, hvor forholdet mellom verdier, holdninger og handlinger blir synliggjort.

I denne modellen beskrives handlingene som et isfjell som kommer til syne, og de bygger på verdier, normer holdninger og refleksjoner. Som på et isfjell, viser denne modellen at det ligger langt mere under overflaten en hva som er synlig. Modellen tydeliggjør at verdier, normer, holdninger og refleksjon er fundamentet for handlingene som kommer til uttrykk.

Videre hevder Bostad og Paulsen i Madland (2013, s. 30) at våre holdninger er en del av vår personlighet, og at de preger tankene våre. Vi bærer holdningene med oss i alle mulige sammenhenger, de påvirker de valgene vi tar, og de farger atferden vår. Tholin (2015, s. 12) hevder at når vi møter andre mennesker, vil vi alltid kommunisere våre holdninger og verdier gjennom vår væremåte og handlinger. Drugli (2008, s. 18) påpeker også at den forventningen

en har til et barn ut fra det bildet en har laget av nettopp dette barnet, vil påvirke samspillet. Et eksempel man kan tenke seg er at en barnehagelærer som har en negativ holdning til et barn, vil kommunisere dette gjennom måten vedkommende møter barnet på. Drugli (2008, s. 93) hevder videre at man ofte ikke er klar over at det er et misforhold mellom oppmerksomheten rettet mot positiv og negativ atferd. På grunn av at holdningene våre har en vesentlig betydning for hvordan vi oppfører oss, er det viktig å tenke over hvordan dette henger sammen (Madland, 2013, s. 30). «Hvis jeg har positive holdninger til en person, vil jeg møte dette mennesket med åpenhet og respekt. .... På den andre siden vil negative holdninger til mennesker sannsynligvis gjøre meg motvillig, mistenksom eller uinteressert i andre.» (Madland, 2013, s.30).

Drugli (2008, s. 19) trekker frem at «Barnets situasjon og utvikling blir påvirket av et samspill mellom kjennetegn ved barnet, foreldrene, foreldre-barn-forholdet, forholdet til andre viktige personer og arenaer, ulike rammefaktorer og sammenhengen mellom disse faktorene og nivåene.» Videre hevder Drugli (2008, s. 20) at barn utløser ulike responser i sitt omsorgsmiljø, og at man til en viss grad kan si at barnet er en aktiv bidragsyter i sin egen utvikling. Men hun presiserer også at maktforholdet mellom barn og omsorgspersoner er slik at det uansett er de voksne som må ta ansvar .... Uansett hvor «vanskelig» barnet er, kan man ikke gi barnet skylden for at omsorgsmiljøet blir dårlig. Tholin (2015, s. 85) beskriver det som er mellom to subjekter som *intersubjektivitet*. Det som skjer i dette fellesskapet, legger grunnlaget for hvilken opplevelse begge har av seg selv og den andre. Hun presiserer at den innstillingen begge har til hverandre, avgjør kvaliteten på relasjonen i samspillet. Solheim vektlegger i Kvello (2013, s. 130) også at negative relasjoner til en voksen, vil kunne gi negative konsekvenser for et barn. Hun fortsetter med å peke på at bevisstgjøring og jobbing med egne holdninger, i tillegg til å få veiledning fra andre er viktig.

2.6 Å arbeide med holdninger

Hvordan vi tenker om barn vil altså styre hvordan vi handler. Det vil derfor være essensielt å forsøke å lokalisere egne holdninger (Tholin, 2015, s. 59). Haugen og Nilsen peker på at:

Barnets atferd er ofte et uttrykk for at forholdene eller rammene rundt barnet ikke er som de burde være. Dette innebærer at barnehagens arbeid ikke må ha et ensidig fokus på at det er barnets atferd som skal reguleres .... I kollegiet og i samarbeidet med foreldrene er det viktig først å jobbe for å bevisstgjøre de voksne om at holdninger og atferd hos de voksne rundt barnet er vel så viktig å ha fokus på.

(Nilsen, 2014, s. 159)

Drugli (2008, s. 14) hevder i sin forskning at det antagelig ikke er tilstrekkelig kun å jobbe med kompetanseheving i form av metoder og faglig kunnskap. Hun trekker fram at arbeid med barn som vekker bekymring også vil utfordre mere personlige forhold, som følelser og holdninger hos hver enkelt fagperson. Personalets følelser vil være med på å sette sitt preg på arbeidet som utføres, og bør derfor bevisstgjøres, reflekteres over, og også endres når det er nødvendig.

Som ansatt i barnehagen kan man oppleve det slitsomt og stressende å arbeide med barn som viser utagerende atferd. Kanskje har man ut ifra egne erfaringer og forventninger dannet seg et bilde av hvordan barn i barnehagen skal oppføre seg. Men når barn ikke sender ut de signalene en forventer at de skal gjøre, er det lett å overse signalene de sender om hvordan de har det, og det blir lett å tolke dem feil. Ofte vil en være dårlig forberedt på å tolke disse barna riktig. (Drugli 2008 s.18).

«Mange strever med sin voksenrolle i barnehagen .... De opplever at stadig flere barn har mange udekte behov som det ikke er ressurser til å møte, og de opplever at stadig flere barn har en atferd som gjør jobben deres mer vanskelig. Hvis de voksne i en slik situasjon ikke får støtte og veiledning, er det stor fare for at de blir slitne, frustrerte og utbrente. Blant annet vil de dra nytte av å få veiledning slik at de forstår sin relasjon til enkeltbarn de opplever som vanskelige, og ikke minst for å utvikle relasjonene slik at de fungerer bra.»

(Drugli, 2008, s. 107)

Drugli (2008, s. 109) legger i tillegg vekt på at hvis den voksne føler at barnet tapper en for energi, at vedkommende uttrykker at barnet alltid prøver å få en sint, at det blir alltid bråk rundt dette barnet og lignende, viser den voksne gjerne fastlåste og negative holdninger overfor barnet. I slike situasjoner er det mye som tyder på at den voksne vil ha god nytte av veiledning og støtte for å få klarhet i sine holdninger og oppfatninger, og forhåpentligvis klare å endre på disse. Videre hevder Drugli (2008, s. 110) også at når den voksne har fått en negativ relasjon til barnet, vil den voksne ofte ikke se det barnet gjør som er bra, og heller ikke eventuelle endringer i barnets atferd. Den synet den voksne har på barnet, fører til at bare det som stemmer overens med dette bildet fanges opp. I en slik situasjon vil barnet ofte svare med å være enda mer negativ, yte enda mer motstand eller være mer passiv. I slike tilfeller mener hun at det vil være stort behov for å jobbe med å endre den voksnes holdninger og oppfatninger, som et ledd i det å forbedre relasjonen til barnet. (Drugli, 2008, s. 110). Å se sin egen rolle i samspillet er vesentlig i møtet med andre. Madland (2013) tar for seg betydningen av *hvem jeg er*. Hvem jeg er betyr nemlig noe for dem jeg kommer i berøring

med hver eneste dag. Hvordan barnehagepersonalet *er* vil ha stor betydning for hvordan barnet ser seg selv. Her benytter vi ofte begrep som selvbilde, selvoppfatning, selvforståelse, identitet, selvinnsett og selvfølelse om hverandre. Det påpekes imidlertid at disse handler om mye av det samme, nemlig vår egen opplevelse av oss selv (Madland 2013, s. 45).

Å endre sterke følelser og holdninger vil ikke nødvendigvis være en lett oppgave. Men uansett hvordan man velger å jobbe med dette, vil målet være å danne holdninger og forventninger som er mer fleksible og differensierte. Man ønsker at den voksne skal se både positiv og negativ atferd hos barnet, og ser hvordan atferden kan være betinget av ulike situasjoner. Videre ønsker man at den voksne skal oppnå mere positive følelser for barnet, og bli bevisst på hvordan egne holdninger og handlinger påvirker barnet. Den voksne må se at man påvirker hverandre i forholdet, og innse at det er den voksne som har hovedansvaret for at relasjonen skal bli god (Drugli, 2008, s. 110). Madland (2013, s. 31) på sin side hevder at «når vi begynner å virkelig forstå og kjenne oss selv, først *da* kan vi endre egne holdninger og ikke minst væremåten vår, dersom vi trenger det.» Madland (2013, s. 40) hevder videre at det er først når personalets holdninger blir gjort synlige, at vi igjennom dialog kan arbeide oss fram til en praksis, som er basert på verdier og holdninger alle har et eierskap til. Solheim i Kvello (2013, s. 130) slår i tillegg fast at i arbeid med barn med blant annet atferdsvansker, har en sett at å matche barnet med en voksen som klarer å se de positive sidene ved barnet, og inngå i en nær og positiv relasjon til barnet, også endrer barnets atferd i positiv retning. Dette viser oss blant annet hvor viktig det er at pedagoger reflekterer over sin egen rolle i samspillet med barn, og undersøker hvordan hun eller han selv forsterker de positive eller negative sidene ved samspillet (Aksland og Sataøen, 2013, s. 224). Selv om en følger offentlige retningslinjer for profesjonen, er det de etiske kjørereglene en selv styrer etter som bestemmer hvordan en forstår barn, og hvilke konsekvenser denne forståelsen får for barnet. (Dahlberg, Moss og Pence i Aksland og Sataøen, 2013, s. 225). Madland (2013, s. 40) presiserer at refleksjoner over holdninger bør foregå kontinuerlig i barnehagenes personalgrupper.

3. Metode

I denne delen vil jeg si noe om hvilken metode jeg har brukt, og hvorfor jeg har tatt de valgene jeg har tatt. For å belyse problemstillingen har jeg foretatt litteratursøk på biblioteket og brukt pensumlitteratur. Jeg har også vært ute i barnehage, for å intervju to pedagogiske ledere.

3.1 Kvalitativ metode

Jeg har valgt å bruke en kvalitativ metode med en hermeneutisk tilnærming. Dette fordi jeg ønsket å finne ut noe om hvordan informantene faktisk arbeider, om deres egne opplevelser og erfaringer i arbeidet med personalets holdninger til utagerende barn.

Bergsland & Jæger (2014, s. 67) sier at med en kvalitativ metode vil: «Blikket rettes mot menneskers hverdags handlinger i sin naturlige kontekst.» Denne metoden passer i min oppgave fordi «kvalitative forskningsresultater presenteres i form av tekst. I disse tekstene er man orientert mot subjektive opplevelser som forteller om opplevd erfaring, og man forsøker å forstå mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle.» (Dalland i Bergsland & Jæger s. 67). Dette kommer i motsetning til kvantitative metoder som presenterer sine resultater i form av statistikker og diagrammer (Bergsland & Jæger, 2014). Om hermeneutikk sier de videre: «I samfunnsvitenskapelige tilnærminger hvor fortolkning har en sentral plass, er hermeneutikken en viktig inspirasjonskilde.» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 68). Hermeneutikk kan være en *metateori*, det vil si en teori om vitenskapelig teori, men det kan også være en metodologi (Bergsland & Jæger, 2014 s. 43). Det er den siste forståelsen som er aktuell i denne oppgaven, altså hermeneutikk som en type metodologi. «Selve grunntenkningen, det å utvikle forståelse med utgangspunkt i den kunnskap du har, og så prøve ut denne kunnskapen i en slags vandring for så å komme tilbake med utvidet kunnskap, kan fungere som en enkel modell for ethvert prosjekt – også en bacheloroppgave.» (Bergsland & Jæger, 2014 s. 43).

3.2 Intervju

Jeg har som nevnt valgt å benytte en kvalitativ metode i denne oppgaven. På grunn av oppgavens omfang, både i lengde og tid til disposisjon, har jeg nærmere bestemt valgt å benytte intervju som metode. «Et intervju er en mellommenneskelig situasjon, en samtale mellom to partnere om et tema av felles interesse.» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Løkken og Søbstad, (2013, s. 104) viser videre til at et intervju bokstavelig talt er et *inter view*. Her har man en utveksling av synspunkter og erfaringer som videre utvikler ny kunnskap. Forskningsintervjuet handler ofte om å innhente beskrivelser fra den intervjuedes livsverden, for deretter å beskrive og tolke det som blir fortalt. «Intervjuet er en konversasjon som har en viss struktur og hensikt.» (Kvale i Løkken & Søbstad, 2013, s. 104). Jeg har planlagt å utføre personlige og semistrukturerte intervju, hvor jeg har laget en intervjuguide i forkant av selve intervjuene. Jeg utarbeider spørsmålene på forhånd. I tillegg blir spørsmålene forsøkt formulert på en slik måte at jeg skal få fatt i intervjupersonenes perspektiver, at de skal bruke

sitt eget språk, og formulere sin egne meninger og erfaringer (Løkken & Søbstad, 2013, s. 107).

Videre legges intervjuet opp slik at jeg starter med fire bakgrunns-spørsmål. Dette for å «varme» opp intervjusituasjonen med noen enkle og «ufarlige spørsmål». Slike spørsmål gir den som svarer trygghet og følelse av mestring i intervjusituasjonen (Løkken og Søbstad, 2013, s. 111). Under intervjuet vil jeg også stille oppfølgings- og klargjøringsspørsmål, der jeg finner det nødvendig.

«Utfyllende spørsmål er særlig viktig i kvalitative intervjuer. De kan være rettet mot detaljer som kompletterer helhetsbildet. Det kan også være en videreutvikling av de resonnementene som intervjupersonen har gitt, eller en klargjøring av tvetydigheter og ubestemte svar fra intervjupersonen.»

(Løkken & Søbstad, 2013, s. 112)

3.3 Analyse av data

«Å registrere intervjudata handler om å få tak i intervjupersonens perspektiv så fullstendig og saklig som mulig.» (Løkken og Søbstad, 2013, s. 114). For å være sikker på at jeg får med all vesentlig informasjon ved transkribering, vil jeg benytte båndopptaker under intervjuene. Dette frigjør også mye av min oppmerksomhet, slik at jeg kan konsentrere meg mere om å lytte aktivt til intervjuobjektene. «Aktiv lytting – intervjuerens evne til å lytte på en aktiv måte til det intervjupersonen sier – er også av stor betydning for intervjuets kvalitet.» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). «Når begrepet lytting skal forklares er det vanlig å trekke fram det kinesiske tegnet for lytting. Det består av fire deler: øre, øyne, hjerte og full og hel oppmerksomhet.» (Gotvassli, 2013 s. 84). Videre påpeker Gotvassli (2013, s. 84) også at i aktiv lytting legger vi merke til mer enn ordene. Vi ser og prøver å forstå alle elementene i kommunikasjonsprosessen. Ved bruk av småord, bekræftende nikk eller «speiling» og ved å spørre om mening og betydning, prøver vi å danne oss en helhetlig forståelse av det den andre kommuniserer. Jeg vil likevel ta med notatblokk for å notere meg eventuelle spørsmål underveis, i tillegg til å notere observasjoner (kroppsspråk, mimikk o.l.), som kan hjelpe meg med tolkningen etterpå. Så snart som mulig etter intervjuene vil jeg sette meg ned og transkribere dem. Deretter vil jeg analysere og tolke dataene. Informasjon som kommer frem, men som ikke er relevant, vil jeg utelate i oppgaven.

3.4 Utvalg

I utvelgelse av intervjuobjekter har jeg valgt å bruke pedagogiske ledere jeg har kjennskap til fra før, og allerede har en viss relasjon til. Dette antar jeg kan være med på å etablere en

atmosfære, hvor de kan føle seg trygge nok til å snakke fritt om sine egne opplevelser og følelser. (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). I tillegg har jeg opplevd miljøet på deres avdelinger som svært åpent. De synes å ha et ressursorientert syn på studenter som kommer inn og stiller spørsmål til gjeldende praksis, hvilket jeg også går ut fra kan virke positivt inn når det gjelder å åpne seg og snakke fritt under intervjuene. Videre er det viktig for denne oppgaven at informantene har en del erfaring med å arbeide både med barn og voksne i barnehage. Jeg har derfor valgt informanter som begge har jobbet med dette i over 10 år. I tillegg har valget falt på å bruke pedagogiske ledere på to forskjellige avdelinger i samme barnehage. Den ene, som videre i oppgaven kalles informant A, arbeider på avdeling med 2-3 åringer. Den andre, heretter referert til som informant B, arbeider som pedagogisk leder på avdeling med skolestartere. Jeg ser det som interessant å undersøke om de har ulike tanker om temaet på storbarn versus småbarnsavdeling. Tanken bak å benytte informanter fra samme barnehage er at dette vil kunne legge enda en dimensjon til intervjuene. Jeg ser det som interessant å kunne se om informanter fra samme barnehage har noen felles tanker og erfaringer, og om det vil dukke opp ulikheter eller motsetninger når jeg sammenlignet svarene.

3.5 Etisk ansvar

«Det er viktig at informanten ikke føler at han eller hun har utlevert seg eller barnehagen på en slik måte at det oppleves som ubehagelig. Intervjueren har i så måte et etisk og moralsk medansvar for at dette ikke skjer» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Dette er noe jeg vil ta hensyn til når jeg utarbeider intervjuguiden. I tillegg vil jeg legge vekt på å bevare informantenes anonymitet i den ferdige oppgaven. Det vil derfor ikke tas med flere detaljer om barnehagen, barnegruppen eller de ansatte enn det jeg ser som relevant for oppgaven. Av samme grunn, for å ivareta anonymiteten, har jeg valgt å ikke legge ved de transkriberte intervjuene i den ferdige oppgaven. Avslutningsvis vil jeg også presisere at intervjuene er frivillige, og at informantene har fått tilsendt intervjuguiden og problemstillingen for oppgaven på forhånd. På denne måten er de gjort klar over oppgavens formål, og fått muligheten til å forberede seg til intervjuene i forkant.

3.6 Metodekritikk

Når man skal skrive en slik oppgave, og benytte innhentet datamateriale, er det viktig å være kritisk. Dette både i forhold til bruk av metode og i forhold til det å reflektere over sin egen analyse og tolkning av materialet. «Reliabilitet kan i kvalitative studier knyttes til spørsmålet om *troverdighet*, om forskningen utføres på en tillitsvekkende måte, om hvor pålitelig

datamaterialet er, hvordan det samles inn, og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes.» (Thagaard i Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Når det gjelder *validitet* handler dette kort om «hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, og i hvilken grad resultatene er gyldigefor det utvalget og det fenomenet som er undersøkt.» (Larsen i Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Jeg forstår at jeg ut ifra det innsamlede datamaterialet, ikke kan dra vide slutninger om hvordan dette arbeidet faktisk utøves i barnehager generelt. Man kan naturligvis ikke generalisere ut fra to enkelt intervju. Derfor er jeg klar over at jeg kun kan uttale meg om hvordan det gjøres i denne barnehagen, på de to bestemte avdelingene. Man må i tillegg erkjenne at det kan være rom for feilkilder i både spørsmål og svar. Det kan for eksempel være at jeg ikke har utformet spørsmålene godt nok, slik at informantene mistolker disse. I tillegg må også informantenes svar tolkes av meg, og det fordrer at jeg har forstått hva det er informantene ønsker å uttrykke.

4. Resultater og drøfting

I denne delen av oppgaven vil jeg trekke fram funn fra informantene, som er med på å belyse problemstillingen min. Det jeg har ønsket å finne svar på i oppgaven er: *Hvorfor skal pedagogisk leder i barnehagen arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, og hvordan arbeider to pedagogiske ledere med dette?* Jeg er spent på om informantene ser dette som en viktig del av arbeidet i barnehagen, og om det er noe de arbeider bevisst og konkret med. Funnene vil jeg forsøke å diskutere i lys av relevant teori.

4.1 Hva legger informantene i utagerende atferd?

Når det gjelder begrepet utagerende atferd, bruker begge informantene ord som sint og aggressiv i sin beskrivelse. Informant B påpeker i tillegg at disse barna lett havner i konflikter. Dette går jeg ut fra kan ha en viss sammenheng med det informant A sier, om at barna kan nekte alt. Jeg antar at å *nekte alt* vil kunne gi grobunn for konflikter, ikke minst også med de voksne i barnehagen. Det informantene svarer her synes å sammenfalle godt med det Haugen (2008, s. 29) beskriver som, lite konstruktive reaksjoner på konflikter og motgang, aggresjon, markert trass, kraftige regelbrudd og lignende. Jeg kan også se for meg at det er grobunn for konflikter i det Vedeler (2007, s. 107) påpeker, at disse barna har vanskelig for å innrette seg etter normer og regler, og at de har problemer med å akseptere ytre styring og voksen autoritet. Det kan derfor synes som om også dette kan falle inn under informantenes forståelse av begrepet.

Videre beskriver informant B de utagerende barna som ukonsentrerte og urolige, mens informant A bruker begrepet aktiv. Dette mener jeg også stemmer godt med hva Vedeler (2007, s. 107) hevder, om at noen av disse barna har konsentrasjonsvansker og lett lar seg avlede. Ut ifra dette synes det som at informantene har et så godt som sammenfallende syn på hva utagerende atferd hos barn er, og at dette synet sammenfaller med den teorien jeg har lagt vekt på. Kort oppsummert handler dette altså om barn med trekk som: konsentrasjonsvansker, vansker med å innrette seg etter normer og regler, vansker med å akseptere ytre styring og voksen autoritet, dårlig impulskontroll, og som viser reaksjoner som aggresjon, markert trass, kraftig regelbrudd og lignende (Barsøe, 2010; Drugli, 2008; Haugen, 2008; Vedeler, 2007).

Informant A påpeker imidlertid også at det er normalt at barn i denne alderen (2-3åringer) å bli både sint og rasende, og dermed virke utagerende. Hun anser det likevel for utagering når det går et godt stykke over det hun anser for som normalen. Dette anser jeg som en viktig refleksjon å ha med seg på småbarnsavdeling, noe som også bekreftes av Druglis forskning. For eksempel påpeker Potegal, Kosorock og Davidson i Drugli (2013, s. 46), at 75% av alle toåringer jevnlig vil vise sterkt sinne og ha raserianfall. Det er fra to- til femårsalderen man kan begynne å forvente at irritabilitet, trass og sinne i vesentlig grad reduseres (Tremblay mfl. i Drugli, 2013, s. 48). Samtidig framhever Drugli (2013 s. 48), at barn ofte vil vurderes til å ha atferdsvansker, om denne atferden går utover det normale i intensitet og varighet. Dette finner jeg å stemme godt overens med informantens beskrivelse i forhold til små barn og utagerende atferd.

4.2 Informantenes forståelse av årsakene til utagerende atferd

Hva angår informantenes oppfatning av hva som ligger til grunn for barns utagering, trekker begge frem forhold ved barnet selv som mulig årsak. Eksempler på dette påpeker de kan være ulike diagnoser som blant annet ADHD. Videre nevner begge at forhold i hjemmet kan ligge til grunn for utagerende atferd. Men mens Informant B ikke presiserer dette nærmere, utdyper informant A mere utførlig. Hun mener at det kan skyldes mangel på rutiner, mangel på søvn eller også mangel på riktig ernæring. Hun sier i tillegg at det rett og slett kan være vanskelige hjemmeforhold, som for eksempel et vanskelig brudd eller konflikter. En kan merke seg at Informant A i utgangspunktet ikke nevner forhold ved barnehagen som en mulig årsak til barns utagerende atferd. Dette i motsetning til informant B, som nevner dette som første punkt: «Det kan være forhold i barnehagen, forhold i barnegruppa og ansatte som påvirker atferden». På oppfølgingsspørsmål svarer imidlertid informant A at årsaken i noen tilfeller kan skyldes forhold i barnehagen, om barnegruppene er for store. Men hun sier videre at et

velfungerende barn vil takle dette på en bedre måte, enn et barn som har det vanskelig i utgangspunktet.

Begge informantene synes å legge like stor vekt på forhold ved barnet som mulig årsak til utagerende atferd hos barnet. Men det kan her synes som om informant A legger mere vekt på barnets hjemmeforhold, og mindre vekt på forhold ved barnehagen. Informant B derimot virker å legge langt større vekt på forhold ved barnehagen som årsak. Dette er interessant med hensyn til Drugli (2013) sin forskning, hvor barnehagepedagogene hun spurte, ikke så barnehagen som en årsaksfaktor til barns atferdsproblemer. Vi vet nå at å begynne i barnehage kan både skape og forsterke vansker, eller dempe dem. Derfor tenker jeg som Drugli, at det er veldig viktig å reflektere over barnehagens rolle, for slik å kunne gjøre noe aktivt for å redusere vanskene (Drugli, 2013). Her vil jeg anta at å arbeide med de ansattes holdninger vil være en viktig innfallsmetode.

4.3 Betydningen av personalets holdninger og væremåte

Både informant A og informant B uttrykker at de mener de ansattes væremåte overfor barnet, har stor betydning for om barnet viser utagerende atferd. Informant B presiserer at om man får en negativ holdning overfor barn med utagerende atferd, vil dette påvirke veldig. Dette ser jeg i sammenheng med det Madland (2013) presiserer om betydningen av *hvem jeg er*. Her vil jeg hevde at det er viktig at vi i barnehagen tenker over *hvem er jeg*. Madland (2013) understreker nemlig at hvem jeg er betyr noe for dem jeg kommer i berøring med hver eneste dag. Jeg forstår det også slik at informantenes syn sammenfaller med det Drugli (2008, s. 110) uttaler kan skje om den voksne får et negativt syn på et barn. Hun hevder at dette vil føre til at kun det som stemmer overens med bildet man har dannet, seg vil bli fanget opp. Når dette er tilfellet, vil barnet ofte svare med å være enda mer negativ, yte enda mer motstand, eller være mer passiv. At de ansattes væremåte overfor barnet er av så stor betydning, vil jeg også påstå taler for at pedagogisk leder legger vekt på å arbeide med de ansattes holdninger.

Informant A legger videre vekt på hvordan man bør opptre. Her nevner hun å være rolig, være fleksibel i forhold til rutinene, være nært barnet, og å prøve å være i forkant for å unngå å provosere frem utagerende atferd. Jeg synes det var interessant at informant A svarte at de ansattes væremåte har så stor betydning, da hun tidligere i intervjuet syntes å ikke legge vekt på forhold ved barnehagen som årsak til barns utagerende atferd. Jeg vil påstå at de ansatte er et del av forhold ved barnehagen. Jeg kan vanskelig forklare hvorfor hun svarte på denne måten, det vil utelukkende bli antagelser fra min side. Kanskje legger hun likevel mest vekt på forhold ved hjemmet, og kanskje har hun ikke reflektert mye over at forhold ved barnehagen

spiller en viktig rolle. Forklaringen kan naturligvis også skyldes metodisk svakhet fra min side, som for eksempel at jeg ikke har utarbeidet eller stilt spørsmålene på en god nok måte.

Videre svarer informantene at de tror at gjennom diskusjoner de har hatt, forstår de øvrige ansatte at deres væremåte har noe å si, for om barn viser utagerende atferd. Dette tenker jeg er positivt, fordi Askland og Sataøen (2013, s. 224) viser til at det er viktig at pedagoger reflekterer over sin egen rolle i samspillet med barn, og at de undersøker hvordan de selv bidrar til å forsterke de positive eller negative sidene ved samspillet. Min påstand her er at dette ikke er begrenset til pedagogene, men gjelder *alle* ansatte i barnehagen. Informant B uttrykker likevel også at «sånn generelt på hele huset (de andre avdelingene -min anm.), så tror jeg ikke det.» Når det gjelder de øvrige ansattes holdninger og væremåter overfor barn med utagerende atferd, har informant B opplevd at ansatte har hatt slike, som ikke har vært forenlige med informantens eller barnehagens. Informant A svarer at hun ikke har opplevd dette så mye nå, men tidligere. Begge informantene tar dette opp med den aktuelle ansatte, og de diskuterer situasjonen. Informant A har også tatt situasjoner opp på møter blant barnehagens pedagogiske ledere. Jeg ser det som positivt at de ansatte er klar over betydningen av egen væremåte, og antar de pedagogiske ledernes diskusjoner med de ansatte har bidratt til å oppnå dette. I midlertid kommer det altså likevel fram at det er situasjoner, hvor ansatte viser holdninger og væremåter som ikke er forenlig med informantenes. Jeg tenker at dette kanskje kan være et tegn på at man kunne ha arbeidet ytterligere med de ansattes holdninger og væremåter.

4.4 Hvordan arbeider informantene med personalets holdninger?

4.4.1 Overordnet arbeid

Begge informantene forteller at barnehagen ikke har en overordnet handlingsplan i forhold til hvordan man skal møte barn med utagerende atferd. De har heller ikke utarbeidet et felles grunnsyn på utagerende barn spesielt. Informant A presiserer imidlertid at de er i gang med utarbeide et felles grunnsyn, ikke på utagerende barn spesielt, men på mange områder.

Når det gjelder de pedagogiske ledernes arbeid i fellesskap i forhold til holdninger overfor barn med utagerende atferd, trekker begge informantene fram at det diskuteres når de har felles møter. Informant B presiserer i tillegg at man ikke har noe fast samarbeid eller diskusjoner på temaet, men at man drøfter når det har oppstått spesielle situasjoner eller hendelser. Informanten gir imidlertid uttrykk for at hun mener at de pedagogiske lederne burde jobbet mere med dette: «For det er dette med å forstå behov, og hva det er som gjør det,

og å finne ut av det. Hadde vi tatt opp diskusjonen med de andre pedagogiske lederne, kunne vi ha fått andre forslag eller ideer.» Her tenker også jeg at de pedagogiske lederne, med sin teoretiske og personlige kunnskap kunne hatt utbytte av å reflektert i fellesskap. Kanskje kunne de støtte hverandre, komme med ulike innspill, og slik komme fram til en felles måte å arbeide med temaet på. Dette mener jeg også vil være en innfallsvinkel til å innfri noe av rammeplanens retningslinjer som for eksempel: «Styrer og pedagogisk leder har et særlig ansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og utvikling av barnehagens oppgaver og innhold. De er også ansvarlige for å veilede det øvrige personalet slik at alle får en felles forståelse av barnehagens ansvar og oppgaver.» (Kunnskapsdepartementet, 2011, kap.1.7).

4.4.2 Betydningen av holdningsarbeid

For øvrig gir begge informantene uttrykk for at det er meget viktig å arbeide med de ansattes holdninger overfor utagerende barn. Informant B legger til at «ellers går man og surrer, og gjør ting på sin måte» Dette synes å stemmer overens med det Drugli (2008, s. 14) påstår, om at det antagelig ikke er nok å jobbe bare med kompetanseheving i form av faglig kunnskap og metoder. Her vil jeg også hevde at det handler om personlig kompetanse. Det er viktig å arbeide med den personlige kompetansen, som er «en unik kombinasjon av menneskelige kvaliteter, egenskaper, holdninger og ferdigheter.» (Skau, 2011, s. 61). Drugli (2008, s. 107) vektlegger at de voksne i barnehagen vil ha nytte av blant annet å få veiledning, slik at de forstår sin relasjon til enkeltbarn de opplever som vanskelige. Ikke minst vil dette være viktig for å utvikle relasjonene slik at de fungerer godt.

I tillegg uttrykker begge informantene, at de tror de øvrige ansatte på sine avdelinger er bevisst egne holdninger som ligger til grunn overfor utagerende barn. Informant B legger til at hun også tror de ansatte reflekterer over at deres holdninger kommer til uttrykk i deres handlinger. Dette anser jeg som betydningsfullt, fordi jeg tror det er som Tholin (2015, s. 59) hevder: «Hvordan vi tenker om barn vil altså styre hvordan vi handler. Det vil derfor være essensielt å forsøke å lokalisere egne holdninger.» At man i barnehagen er klar over betydningen av egne holdninger og væremåte, forstår jeg også er viktig i forhold til det Skau (2011, s. 60) påpeker, at det handler om hva vi har å gi på et mellommenneskelig plan, og om hvem vi lar andre få være i møte med oss.

Videre legger Informant B til at «Likevel er det noen ganger vi handler litt overilt, uten at vi tenke på det.» Her kan det synes som at det Heidegger beskriver som *handlingstvang* kan spille en rolle. (Tjønneland i Madland, 2015, s. 18). I noen situasjoner i barnehagen *har* vi kanskje tid til å tenke før vi handler, men at det ikke er alltid *tar* oss tid. Ofte i løpet av

barnehagedagen rekker vi imidlertid ikke å reflektere over ulike handlingsalternativer, eller at vi handler uten å ha en bevisst tanke bak. Jeg forstår det slik at det er dette Madland kaller å handle på *autopilot*, og at det er da våre egentlige verdier og holdninger kommer til syne. Hun hevder videre at det er når vi reagerer spontant at vi reagerer i pakt med våre egne erfaringer, verdier og holdninger, men på et mer ubevist plan. Vi vil kunne ta flere faktorer i betraktning når vi har tid til å reflektere i forkant av en handling (Madland, 2013, s. 21). Dette ser jeg som et bevis på at det er viktig å arbeide kontinuerlig med de ansattes holdninger, slik at disse er i overensstemmelse med de retningslinjer barnehagen har- og er underlagt. På denne måten vil jeg hevde at muligheten for at vi handler i tråd med disse også under handlingstvang blir større.

4.4.3 Systematisk arbeid

Når det gjelder å arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, opplyser informant B om at de ikke har et system for å arbeide med dette. Begge informantene omtaler likevel viktigheten av å diskutere temaet på avdelingsmøtene. Informant A trekker i tillegg fram det å arbeide med felles grunnsyn på personalmøter «det tror jeg betyr kjempemye». Informant B påpeker betydningen av å være åpen med hverandre, og kunne si hva vi selv mener og tror. «I tillegg tar vi jo ting underveis også, der og da, når ting skjer. Jeg tror det er viktig å ta opp ting, både når du ser det positive de gjør, og det som ikke er så bra.» Informant A presiserer at det er et mål å snakke med nyansatte, og gjøre vedkommende oppmerksom på førskolelæreres grunnsyn, for å unngå uheldige situasjoner. I tillegg er det viktig sier hun, å være i forkant og å snakke om det positive ved barna også, for å unngå at det oppstår negative følelser overfor barn. Ut i fra dette tolker jeg det som at begge informantene anerkjenner viktigheten av holdningsarbeid. Her vil jeg si at de langt på vei er i tråd med Madland, som også legger vekt på åpenhet. Begge er opptatt av å være åpne mot hverandre i personalet, og diskutere mye. Madland (2013, s. 40) hevder at det er først når personalets holdninger blir gjort synlige, at vi igjennom dialog kan arbeide oss fram til en praksis, som er basert på verdier og holdninger alle har et eierskap til. Hun hevder i tillegg at en slik type refleksjon bør foregå *kontinuerlig* i barnehagens personalgrupper. Her tenker jeg at det kan ligge et grunnlag for videre arbeid. Selv om informantene har en del diskusjoner og samtaler med ansatte om holdninger til barn med utagerende atferd, virker det som det blir noe tilfeldig, og begrenset til enkeltsituasjoner og enkeltbarn. Som de selv sier, så har de ikke noe *system* i arbeidet. Det tolker jeg som at de ikke arbeider systematisk og konkret med temaet. Og at det heller ikke foregår kontinuerlig. Det skal imidlertid nevnes at begge informantene selv ga uttrykk for at

de burde arbeide mere med dette, men som ofte ellers i barnehagen, oppleves tid som en kritisk faktor.

5. Konklusjon

5.1 Oppsummering og konklusjon

I oppgaven min har jeg forsøkt å finne svar på problemstillingen: *Hvorfor skal pedagogisk leder i barnehagen arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, og hvordan arbeider to pedagogiske ledere med dette?* I forsøket på å besvare oppgaven har jeg studert forskning. I tillegg har jeg intervjuet to pedagogiske ledere, for å undersøke hvordan de ser på viktigheten av å arbeide med holdningene til barn med utagerende atferd, og hvordan de gjennomfører dette i praksis. Jeg har videre drøftet funnene fra informantene i forhold til teorien.

Jeg har kommet fram til at det er av overordnet betydning å arbeide med personalets holdninger til barn med utagerende atferd. Som det viset til i *Stortingsmelding nr. 19 (2015-2016, kap. 5)* er personalet og deres kompetanse den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal trives og utvikle seg i barnehagen. Som jeg har vist, legger Skau (2011, s. 61) stor vekt på at «i yrker der samspill mellom mennesker er viktig, er vår personlige kompetanse ofte avgjørende for hvor langt vi vil kunne nå med vår teoretiske kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter.» Jeg har videre funnet at vår praksis, vår væremåte overfor barna, er farget av våre holdninger. Som Tholin (2015, s. 12) påpeker, når vi møter andre mennesker vil vi alltid kommunisere våre holdninger og verdier gjennom vår væremåte og handlinger. I resultatene mine har jeg funnet at informantenes syn i stor grad samsvarer med teorien. De har i høyeste grad forståelse for at personalets holdninger, påvirker væremåten i forhold til barn med utagerende atferd.

Arbeid med barn som vekker bekymring vil utfordre personlige forhold, som følelser og holdninger. Derfor hevder Drugli (2008, s. 14) i sin forskning, at det antageligvis ikke er tilstrekkelig å kun jobbe med kompetanseheving i form av metoder og kunnskap. Ut i fra dette finner jeg, som Askland og Sataøen (2013, s. 224) at det er viktig at pedagoger reflekterer over sin egen rolle i samspillet med barn, og undersøker hvordan hun eller han selv forsterker de positive eller negative sidene ved samspillet. På denne måten tenker jeg man vil kunne jobbe proaktivt, og legge vekt på å forsterke barnets positive egenskaper. I motsatt fall vil det kunne bli som Drugli (2008, s. 110) viser til, at om den voksne har en negativ holdning

overfor barnet, vil barnet ofte svare med å være enda mer negativ, yte enda mer motstand eller være enda mer passiv. Også her har jeg funnet at informantene syn er sammenfallende med teori, og at de anerkjenner betydningen av å arbeide med personalets holdninger.

Videre konstaterer jeg ut i fra gjeldende teori og forskrifter, at arbeidet med personalets holdninger er så viktig at det ikke bør foregå tilfeldig og usystematisk. Også Madland (2013, s. 40) presiserer at å reflektere over verdier og holdninger, bør foregå kontinuerlig i barnehagens personalgrupper. Her synes det som at informantenes arbeidet med temaet er forholdsvis situasjonsbetinget, og ikke utføres kontinuerlig. Informantene medgir at det ikke arbeides systematisk med personalets holdninger til barn med utagerende atferd, hverken på overordnet nivå, eller med øvrig personale. Men som allerede påpekt, ga begge selv uttrykk for at de burde legge mere vekt på dette arbeidet.

5.2 Personlige refleksjoner

Barn er veldig forskjellige. Noen barn får vi lettere sympati for, noen barn synes vi synd på, mens enkelte barn kanskje provoserer oss. Selv om det ikke nødvendigvis er enkelt, er det uansvarlig å la negative følelser og holdninger komme til uttrykk overfor barna. Her har den voksne i barnehagen et viktig ansvar i å bearbeide sine holdninger. I gjennom utdanningen som barnehagelærere, tilegner vi oss kunnskap om blant annet holdninger og viktigheten av å reflektere over disse. Ikke minst har vi fått reflektert mye over egne holdninger! Mange av assistentene jeg har møtt på i ulike barnehager, har vært kunnskapsrike og hatt gode ferdigheter i det å arbeid med barn. Det er imidlertid ikke gitt at øvrig personale i barnehagen har den samme kunnskapen som vi har ervervet oss i løpet av studiet. Derfor tenker jeg at det er av stor betydningen at pedagogisk leder, men også alle barnehagelærere, er seg sitt ansvar *bevist og tar* ansvar i dette arbeidet. At barnehagens pedagogiske ledere, og eventuelt styrer, i fellesskap har utarbeidet et overordnet grunnsyn og en plan for holdningsarbeid, påstår jeg vil være med å sikre at arbeidet foregår systematisk og kontinuerlig i hele barnehagen.

5.2 Spørsmål til videre forskning

I videre forskning hadde det vært interessant å utført flere intervju, for å få bredere innsikt i hvordan dette arbeidet gjøres. Samtidig hadde det vært svært interessant å observere personalets væremåte overfor barn med utagerende atferd i praksis. I fortsettelsen ville det i tillegg vært aktuelt å fordype seg i *hvordan* dette arbeidet kan gjøres.

6. Litteratur

- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst* (3.utg). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Barsøe, L. (2010). *Ville og stille barn i barnehagen: Veier ut av låste atferdsmønstre*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Bergsland, M., D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm.
- Bøe, I & Helle, L. (2013). Pedagogisk ordbok: *Praktisk oppslagsverk i pedagogikk, psykologi, og sosiologi* (3.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Drugli, M., B. (2008). *Barn som vekker bekymring* (2.utg.). Oslo: Cappelen Damm.
- Drugli, M., B. (2013). *Atferdsvansker hos barn: evidensbasert kunnskap og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Gotvassli, K.-Å. (2013). *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haugen, R. (Red.) (2008). *Barn og unges læringsmiljø: 3: Med vekt på sosiale og emosjonelle vansker*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <http://www.udir.no/Barnehage/Rammeplan/Rammeplan-for-barnehagens-innhold-og-oppgaver/>
- Kvello, Ø. (Red.) (2013). *Barnas barnehage 2: Barn i utvikling* (2.utg). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4.utg). Oslo: Universitetsforlaget.
- Madland, A. (2013). *Betydningen av hele meg: om handlinger, holdninger og verdier hos de voksne i barnehagen*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Meld. St. 41 (2008-2009). *Kvalitet i barnehagen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/?ch=1&q=>
- Meld. St. 19 (2015-2016). *Tid for lek og læring: Bedre innhold i barnehagen*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20152016/id2479078/?ch=1&q=>

- Nilsen, V., D. (Red.). (2014). *Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Skau, G., M. (2011). *Gode fagfolk vokser: personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Statistisk sentralbyrå. (2016). *Barnehager: Utdanning*. Hentet fra <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager/aar-endelige>
- Teigen, K., H. (2012). Holdning. I A. M. Godal et al. (Red.), *Store Norske Leksikon*. Hentet 3. april 2016 fra <https://snl.no/holdning>
- Tholin, K., R. (2015). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Thoresen, I., T. (2015). *Barnehagelæreren: profesjon, politikk og forskning*. Oslo: Cappelen Damm.
- Vedeler, L. (2007). *Sosial mestring i barnegrupper*. Oslo: Universitetsforlaget.

7. Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Bakgrunnsinformasjon:

Hvilken utdanning har du?

Hvor lenge har du jobbet i barnehage?

Hvor mange øvrige ansatte er det på avdelingen?

Hvilken utdanning har de øvrige ansatte på avdelingen?

Intervju:

- 1) Hva legger du i begrepet utagerende atferd?
- 2) Hva tenker du kan være årsak til barns utagerende atferd?
- 3) Har barnehagen utarbeidet en overordnet handlingsplan for, eller felles grunnsyn på hvordan man skal møte utagerende barn?
- 4) Hvilken betydning tror du de ansattes væremåte overfor barnet har, for om barnet viser utagerende atferd?
- 5) Opplever du at de øvrige ansatte på avdelingen tror deres væremåte har noe å si for om barn viser utagerende atferd?
- 6) Har du opplevd at andre på avdelingen har hatt holdninger eller væremåter overfor barn som ikke er forenlige med dine egne eller barnehagens? Hvis ja, hvordan håndterer du slike situasjoner?
- 7) Hvilken betydning tenker du det har, å jobbe med de ansattes holdninger overfor barn med utagerende atferd?
- 8) Hvordan jobber dere pedagogiske ledere i barnehagen sammen, med holdninger til barn med utagerende atferd?
- 9) Hvordan arbeider du som pedagogisk leder med personalets holdninger til barn med utagerende atferd?
- 10) Har du noe du ønsker å tilføye før vi avslutter?

Opplasting av samtykkeskjema

Opplasting samtykkeskjema

Last opp pdf.-filen her. Maks én fil.

BESVARELSE

Filopplasting

Filnavn	5247175_cand-3264420_5224941
Filtype	pdf
Filstørrelse	15.422 KB
Opplastingstid	01.06.2016 17:05:12

Neste side
Besvarelse
vedlagt

SAMTYKKE TIL BRUK AV PROSJEKT, KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter: Monica Hansen

Norsk tittel: Holdninger til barn med utagerende atferd.

Engelsk tittel: Attitudes towards children with externalizing behaviour.

Studieprogram: Barnehagelærerutdanning

Emnekode og navn: BLU360 Bacheloroppgave

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, Nords' åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 01.06.2016

Monica Hansen

_____
underskrift

_____
underskrift

_____
underskrift

_____
underskrift

